

Slavernij, Anton de Kom, Flora en Sery

Sandew Hira

1

De Kom heeft uit Wolbers een verhaal over zwarte vrouwen naar voren gehaald in zijn boek: het verhaal van Sery en Flora.

Wolbers had in de notulen van de Gouverneur en Raden, die het bestuur vormden van de Nederlandse bezetting van Suriname, een uitreksel gevonden van een dagverhaal van een militaire expeditie van onder leiding vaandrig van de militie, Pieter Molinay, en Vaandrig van de Joodse Compagnie. De militie was een militaire eenheid. De Joodse Compagnie was een militaire eenheid van de Joodse slavenhouders, Vaandrig was de laagste militaire rang.

De expeditie vertrok op zondag 26 november 1711 naar de Boven-Suriname rivier om de ontsnapte vrijheidsstrijders op te sturen. Ze hadden een klein kamp ontdekt en probeerde de mensen in hun slaap te overrompelen. Door oplettendheid van de kampbewoners mislukte dat en het kamp was ontruimd voordat de actie kon plaatsvinden. Wel was men er in geslaagd om een vrouw Sery met haar kind Patientia en een andere vrouw Flora gevangen te nemen. Dit zijn de namen uit het rapport, maar we weten niet wat hun echte namen waren. Misschien heetten ze Moejinga Linga of hadden ze andere Afrikaanse namen.

2

Het rapport van de expeditie vertelt dat de vrouwen verhoord werden met als doel te achterhalen waar andere mogelijke kampen waren van de vrijheidsstrijders, hoe ze met elkaar communiceerden, welke banden ze hadden met de totslaafgemaakten op de plantages, hoeveel vrijheidsstrijders ontsnapt waren, van welke plantages zij ontsnapt waren, hoe lang geleden ze ontsnapt waren, en hun ze in hun kampen leefden. Het was een uitgebreid verhoor, waarbij ze werden gemarteld en hun huid met vuur gebrand. Het rapport vermeldt dan ondanks de marteling ze weigerden iets los te laten. Ze wezen met hun vingers naar de hemel, namen een lang stuk haar van hun hoofd en maakten het gebaar dat ze onthoofd konden worden, maar toch niets zouden zeggen. Ze sloegen met hun vingers op hun mond om aan te geven dat ze hun mensen nooit zouden verraden. Ze besloten om de vrouwen naar de stad te brengen voor verder verhoor, maar ze weigerden om mee te gaan. Ze weigerden te staan of te lopen. Gezien de lange tocht over bergen, krekken en andere moeilijk begaanbare paden zag de expeditie er geen heil in om de vrouwen te dragen. Sery was door de marteling en een pijn die door haar lichaam was gegaan dusdanig verwond - ze had veel bloed verloren - dat ze amper tegenstand bood. Flora was sterker en die weigerde op te staan. De militairen besloten te dood te schieten en te onthoofden. Ze hebben de hoofden meegenomen naar Paramaribo als bewijs van hun misdaad, die ze als een heldendaad beschouwden. Voordat ze vertrokken vernietigden ze de woningen en kostgronden van het kamp.

Het verslag vertelt niet wat met Patientia is gebeurd, maar waarschijnlijk is ze meegenomen en tot slaaf gemaakt.

3

Anton de Kom laat zien hoe je dekoloniale geschiedenis schrijft. Je kunt als nazaat van de vrijheidsstrijders tegen slavernij deze episode niet beschrijven zonder te duiken in de gevoelens van de mensen die daarin een rol speelden. De Kom richt is op Sery, een moeder, en haar kind en probeert zich voor te stellen wat in die vrouw zou zijn omgegaan.

De Kom beschrijft de gevoelens van een zwarte moeder in deze onmenselijke situatie: *"Men kan zich onmogelijk menselijke wezens voorstellen, meer hulpeloos en verlaten dan deze Sery met haar kind Patientia, en Flora. De nood van het kindje vermengde zich in de gedachten van de moeder met het verbijsterende bedwelmende gevoel van hetgeen zij zelve zal moeten doorstaan. Daarbij kwam het verlies van de vrijheid, die zo heel kort is geweest, het scheiden van de plaats waar zij met haar kind zo'n korte poos het geluk gekend had, Alles wat voor haar lag was een puinhoop, alles was geruineerd en vernield."*

Sery voelde nog sterker dan alles de moederliefde, door het vreselijk reigend gevaar tot een aan waanzinningheid grenzende overspanning gedreven. Haar kindje was nog zo jong en de gedachte slechts, dat straks ruwe blanke handen haar Patientia uit haar armen zou rukken, deed haar huiveren. Zij drukte het, terwijl zij met angstige blikken naar de troep blanke soldaten keek, met stuipachtige kracht aan haar borst. Iedere stap die de blanke Molinay nader tot haar bracht deed haar beven. Zij trilde als een blaadje, het bloed dreef naar haar hart terug. En toch was Sery een dappere vrouwje. Zij drukte de zachte armpjes van haar kind om haar hals en kustte het nogmaals, terwijl met de kleine Patientia ruw uit haar armen losrukte."

4

Maar die moeder was hulpeloos, maar niet zwak: *"Geen gil kwam van haar lippen, ze keek slechts met fonkelende ogen de vaandrig Molinay aan, stond vervolgens op en monsterde de blanke soldaten fier, zonder de minste vrees hen allen uitdagend. Ze was zelf vevrbaasd over de kracht, die haar scheen gegeven te worden. want ze wist wel, nu haar kind in de handen der soldaten was, adt geen mens zich erover zou ontfemen. En toch, trots dit alles was ze onbevreesd. Elke vlaag van angst scheen door een macht verdreven te worden. De zwakke vrouw was een heldin geworden. Het was alsof stromen van kracht door haar lichaam liepen."*

Hij beschrijft de martelingen die ze moet doorstaan en haar ongelooft moed om desondanks haar eigen mensen niet te verraden: *"Na een poos greep de bende ruwe soldaten Sery vast, bond haar de handen en voeten, smeede de arme vrouw op de grond en begon haar te geselen met scherpe roeden, om hierdoor te trachten haar tot verraad van haar landgenoten te brengen. Na deze bloedige kastijding scheen Sery halfdood te zijn. Toch trachtte men haar in deze toestand te ondervragen. Maar het gelukte de blanken niet iets uit haar te krijgen. Zo ging men in woede ertoe over om de arme Sery met vuur en tangen te bewerken. In weerwil van al deze pijnigingen, die voor een vrouw haast onverdragelijk waren, bleef ze zich toch halsstarrig verzetten om haar broeders en zusters te verraden."*

Haar vriendin Flora toonde zich niet minder standvastig. Sery moest het aanzien hoe zij voor haar ogen vermoord en onthalsd werd."

5

De Kom vergelijkt het gedrag van de blanke militairen met het bedrag van de zwarte vrijheidsstrijders en trekt conclusies over hun beschavingsniveau tijdens de inval van Cassard.

De Europese kolonisatoren waren in het begin onderlinge concurrenten van elkaar. Ze voerden oorlog en vielen elkaars koloniën aan om de goederen te stelen die geproduceerd werden. Zo viel in 1712 een Franse militaire macht onder leiding van Jean Cassard Suriname binnen, die toen bezet was door Nederland. De mannen op de plantages trokken naar Paramaribo om Fort Zeelandia te verdedigen. Hun vrouwen en kinderen vluchtten de bossen in onder begeleiding van totslaafgemaakten. Wolbers schrijft hierover: *"Zoo waren deze vrouwen dan aan de genade van hare slaven overgeleverd; hoe gemakkelijk zou het dezen geweest zijn, zich over de wreede behandeling, die zij zoo vaak op last hunner meesteressen ondergingen, thans op deze hulp- en weërloze vrouwen te wreken. Men vindt hiervan echter in de geschiedenis niets aangetekend; maar wel, dat verscheidene dezer slaven van deze dappere gebruik maakten, om hunne vrijheid te verkrijgen, door in de bosschen te vlugten en zich bij de andere weglouers te voegen."*

En De Kom's commentaar was: *"Toen indertijd, tijdens de inval van Cassard, de weerloze blanke vrouwen in handen waren van zogenaamde bosnegers, toen hadden zij niets van deze zwarten te duchten. Maar nu vielen weerloze Surinaamse vrouwen in handen van zogenaamde beschaafde Hollanders die hen vermoordden."*

Hij eindigt het verhaal van Sery en Flora met een belofte: *"Dappere Sery. Dappere Flora. Wij zullen uw namen steeds in eerbied gedenken."*

6

Bernal Diaz: We zijn hier gekomen om God en de Koning te dienen en ook om rijk te worden

7

Er was geen Afrikaanse slavernij zonder Inheemse slavernij

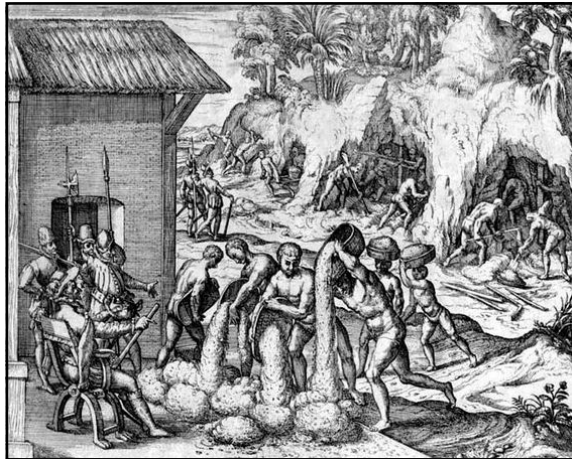

8

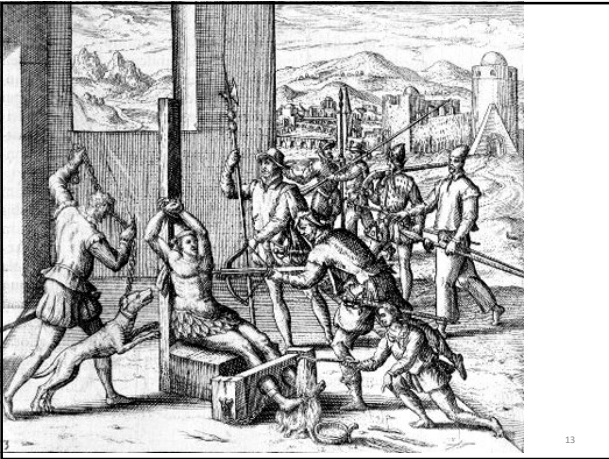
Goudmijnen

9

11

13

Methode uit Hispaniola gebruikt in Belgisch Congo: handen afhakken vanwege te weinig productie

15

Belgisch Congo (1885-1908): 10 miljoen mensen vermoord

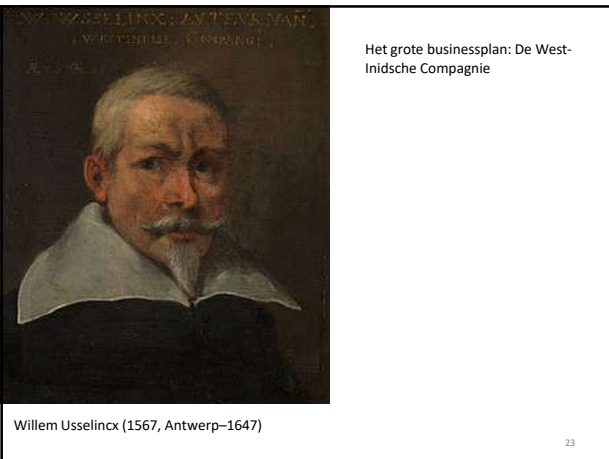
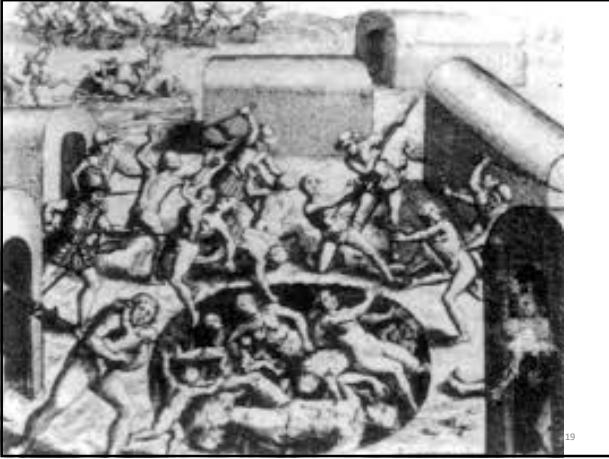
16

Vader kijkt naar hand en voet van vijfjarige zoon die afgehakt is omdat hij onvoldoende rubber produceerde

17

Het grote businessplan: De West-Indische Compagnie

Willem Usselinx (1567, Antwerp-1647)

Plantages in Brazilië

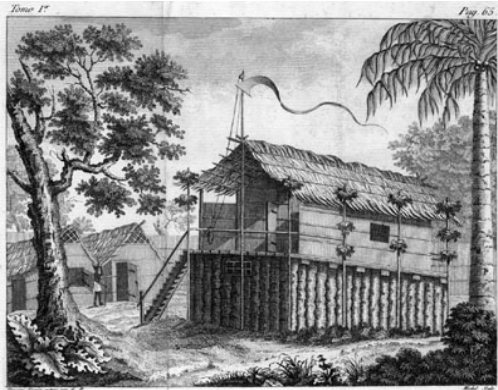

Industrie van kidnapping in Afrika

Suikerindustrie in Nederland
Gouden eeuw: ondernemers/criminelen

Voor kidnapping industrie: handelsposten

Ombaunga et intérieur d'un comptoir européen sur la côte d'Angola en Afrique.

25

Nederlanders knielen voor koning van Dahomey

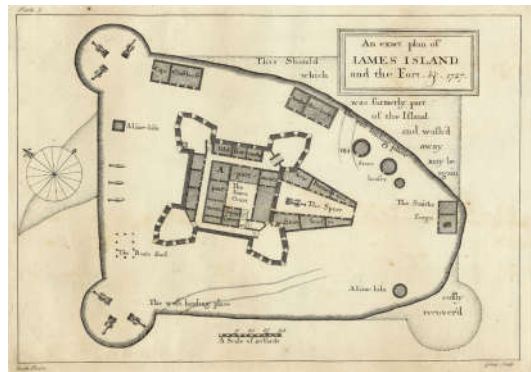
26

Koningin Nzinga (1583-1663) in onderhandeling met Portugezen

27

Forten als centra voor management van kidnapping industrie: opname bestelling

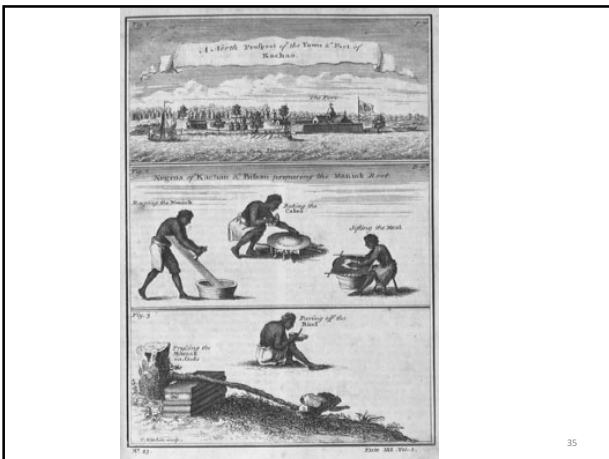
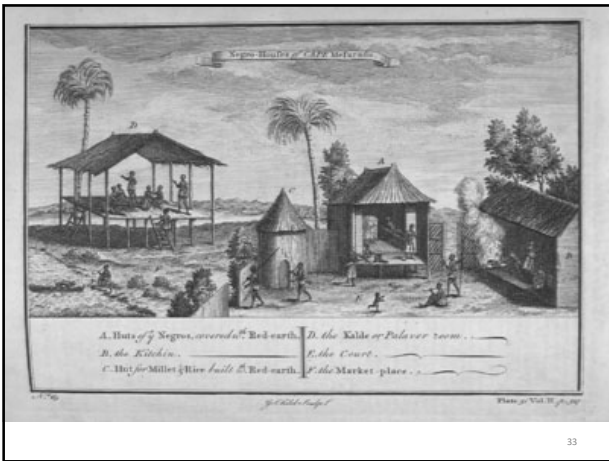
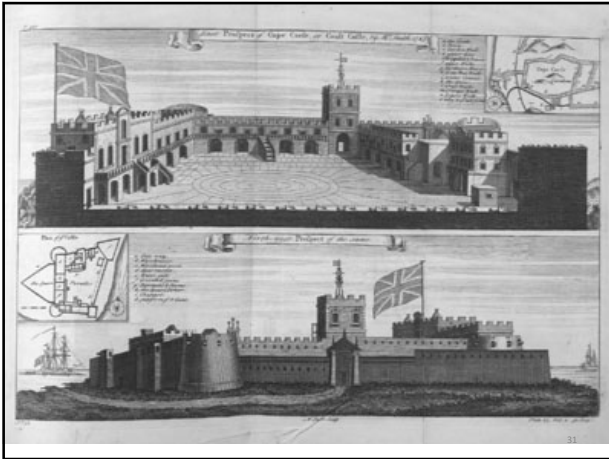
28

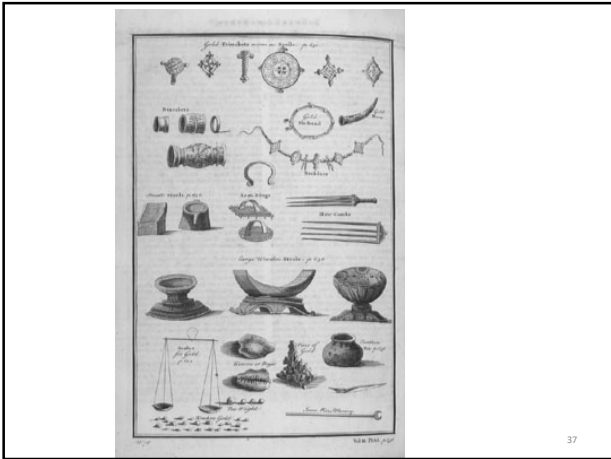

29

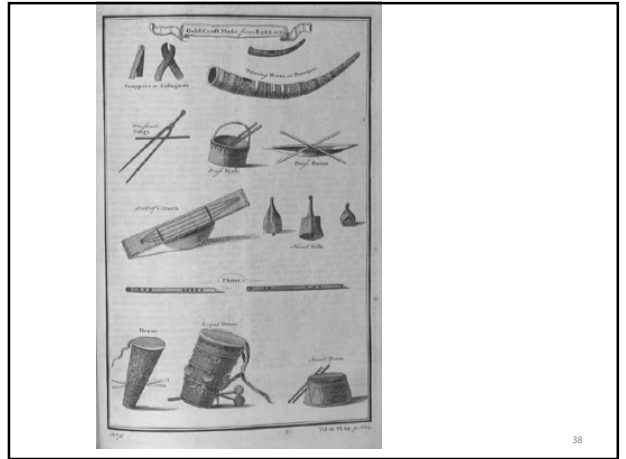

30

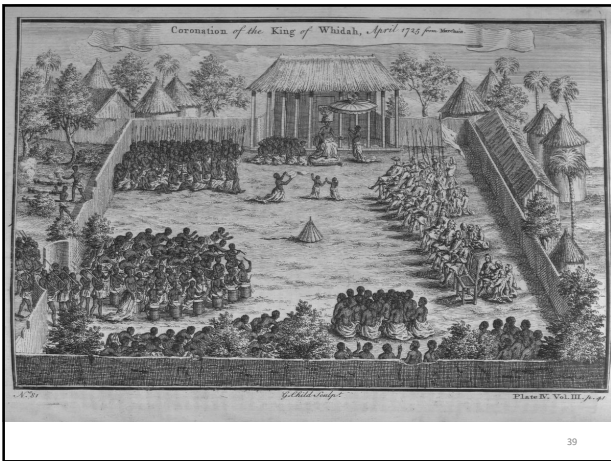

37

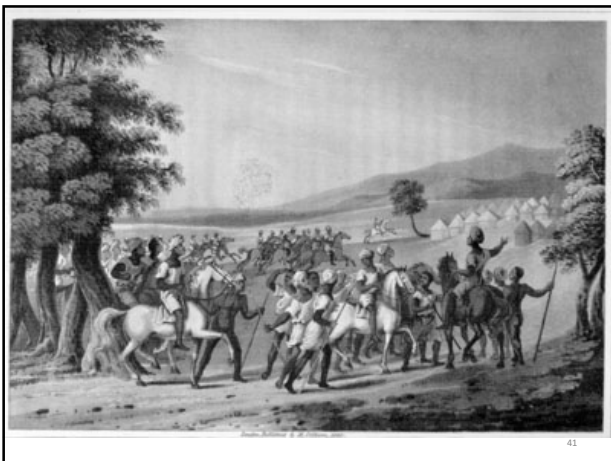
38

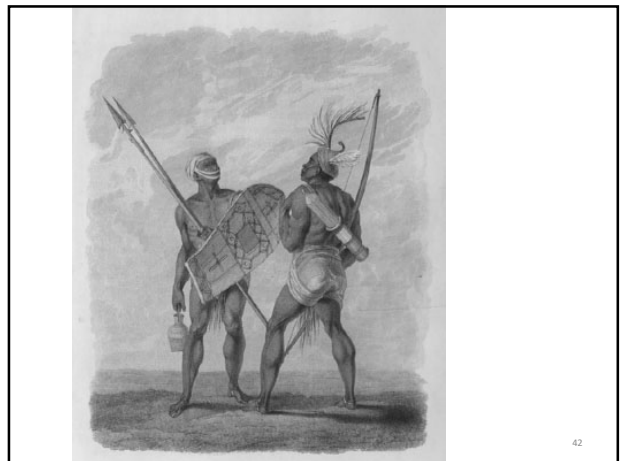
39

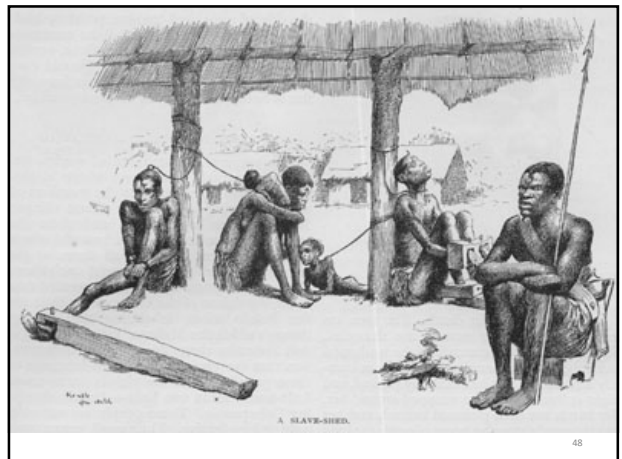
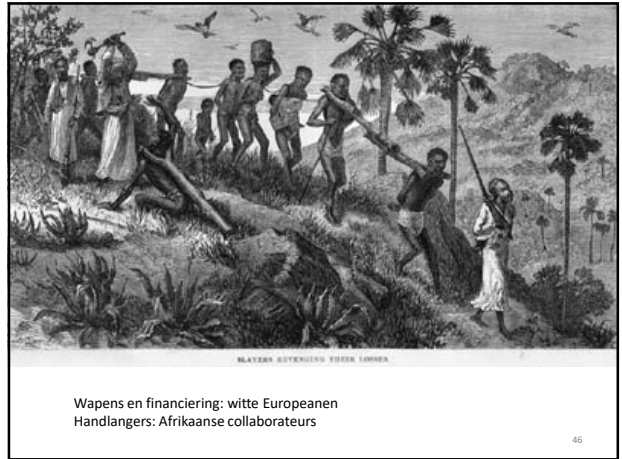
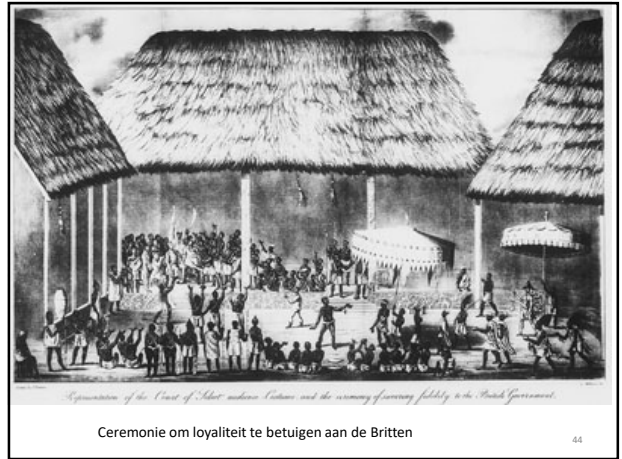
40

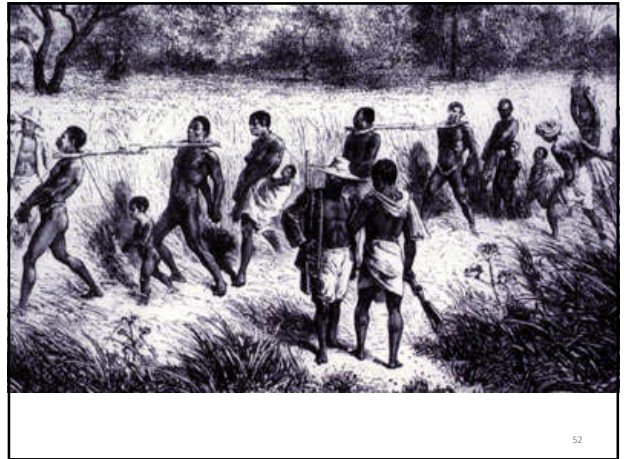
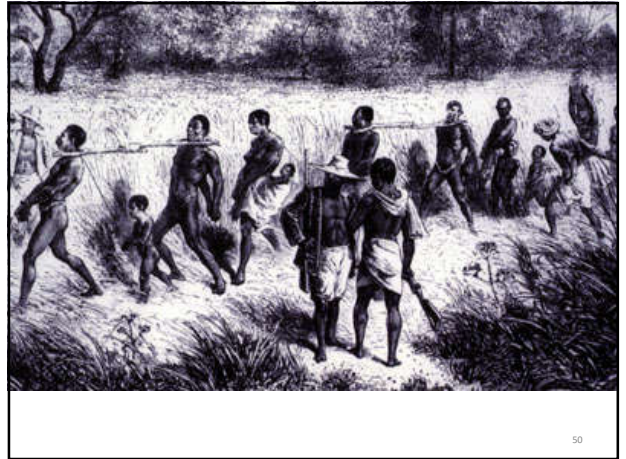

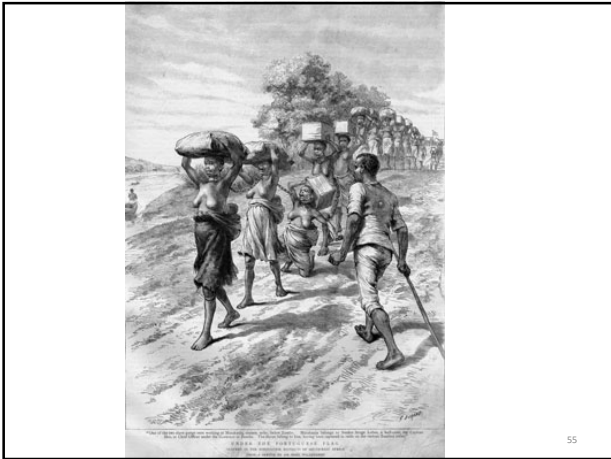
41

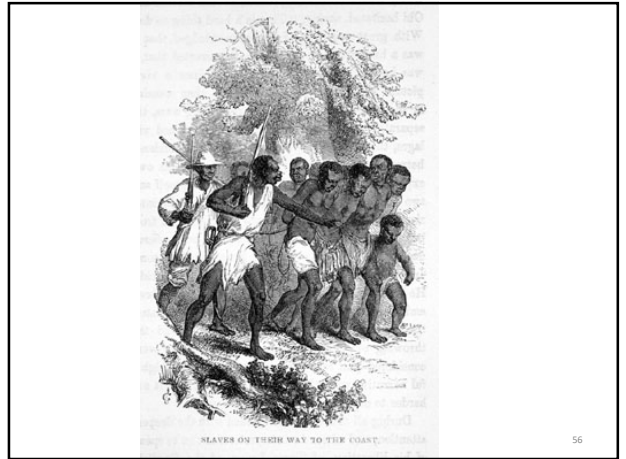
42

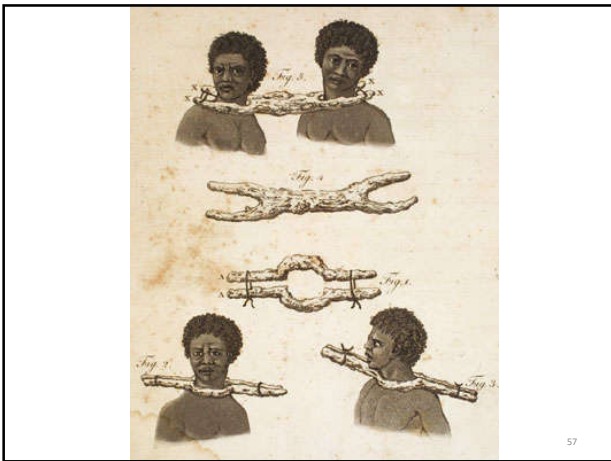

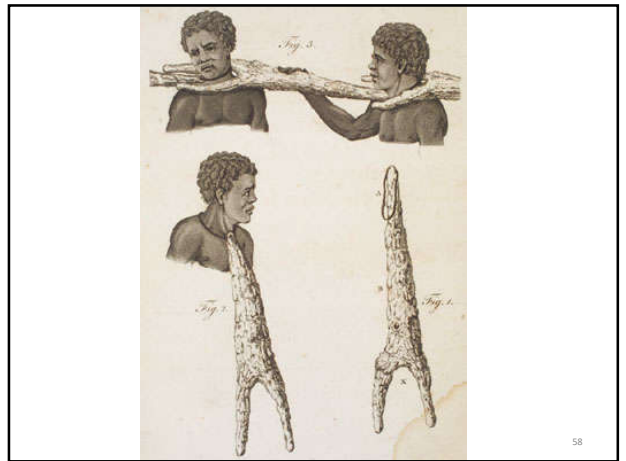
55

56

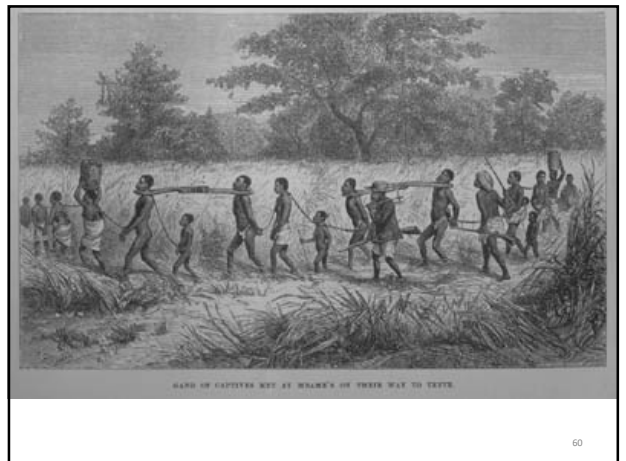
57

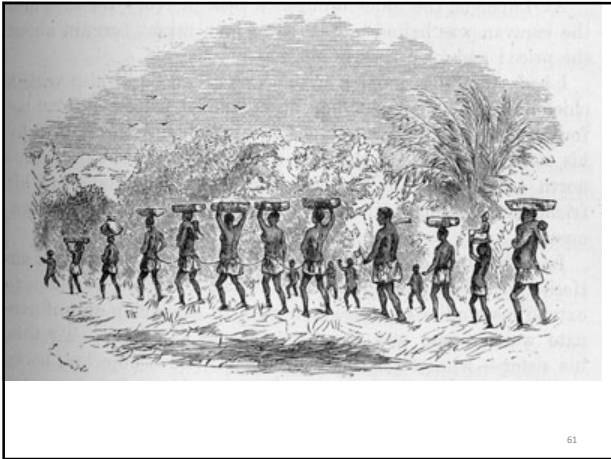
58

59

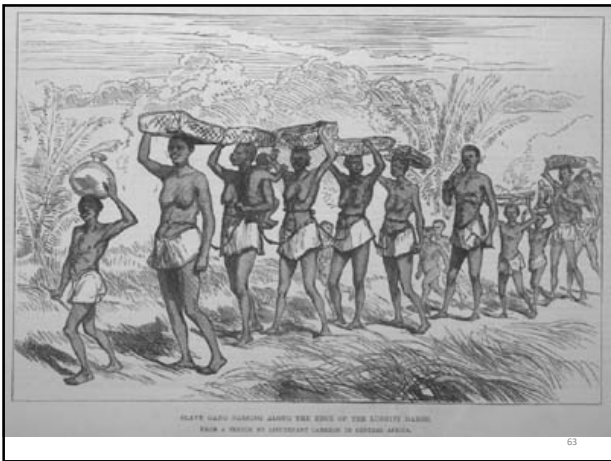
60

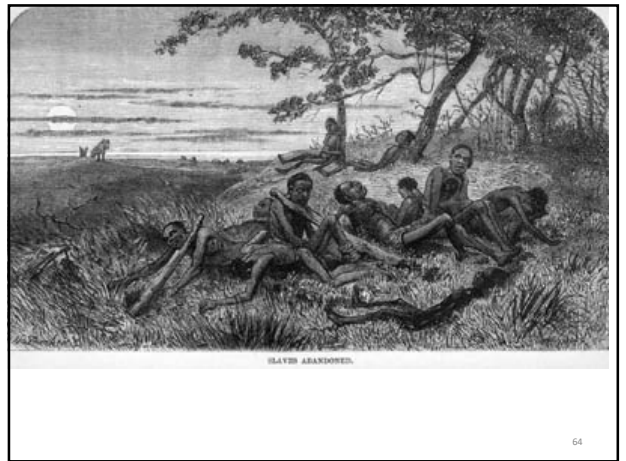
61

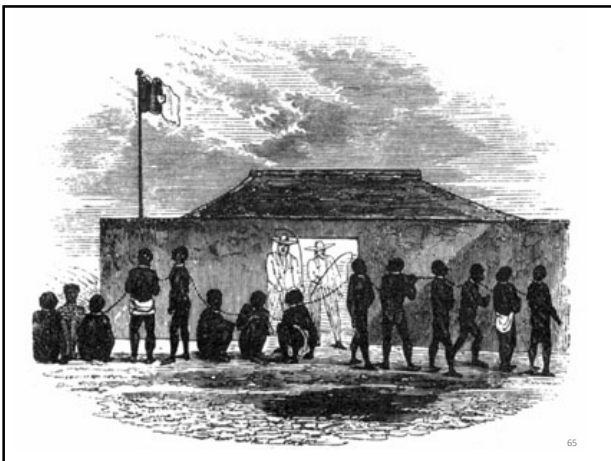
62

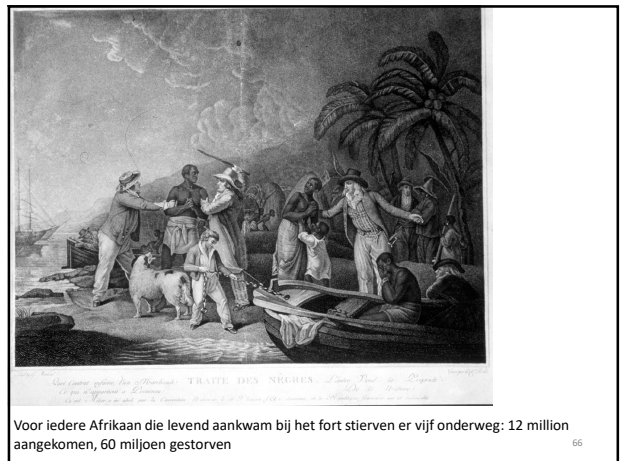
63

64

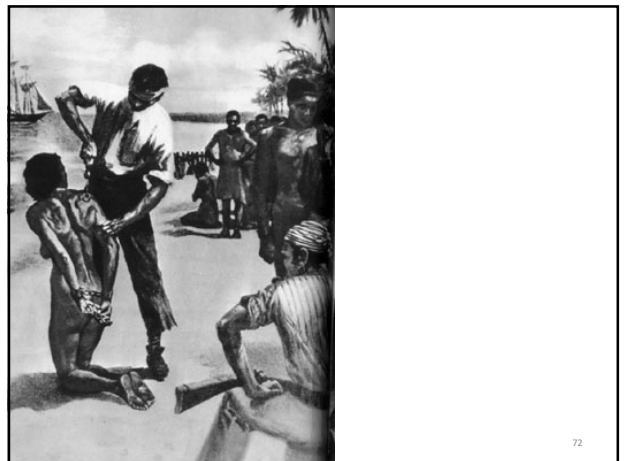
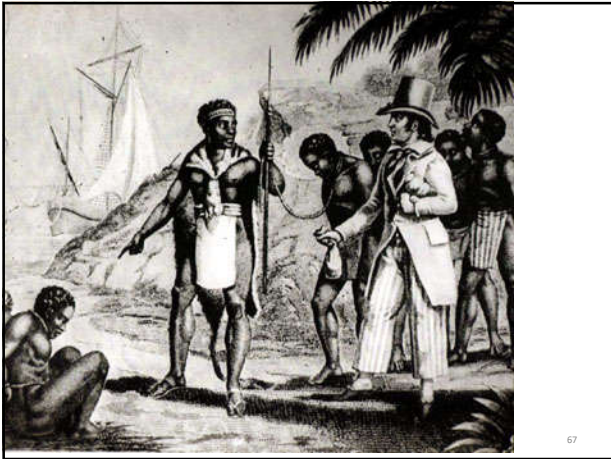

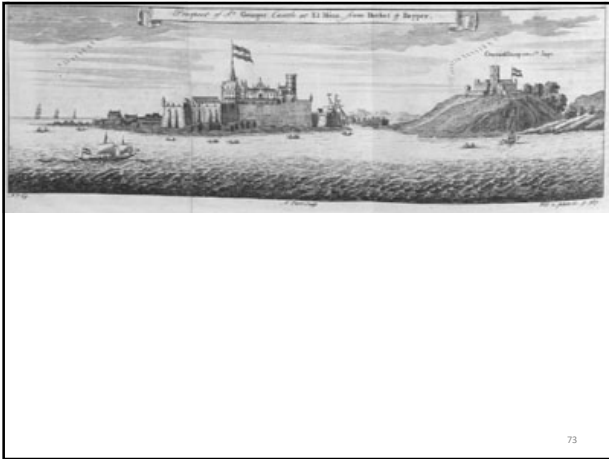
65

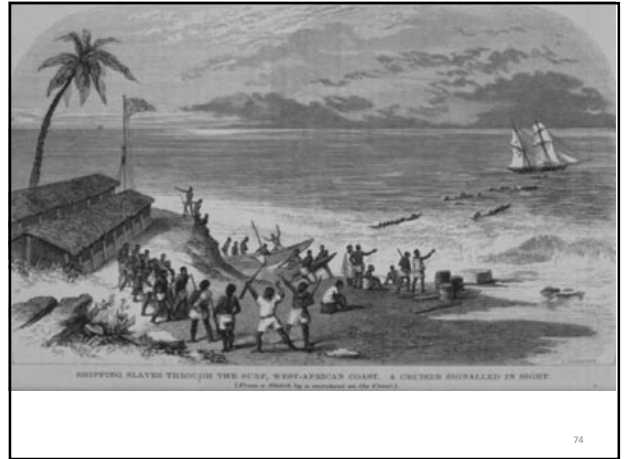
Voor iedere Afrikaan die levend aankwam bij het fort stierven er vijf onderweg: 12 miljoen angekommen, 60 miljoen gestorven

66

73

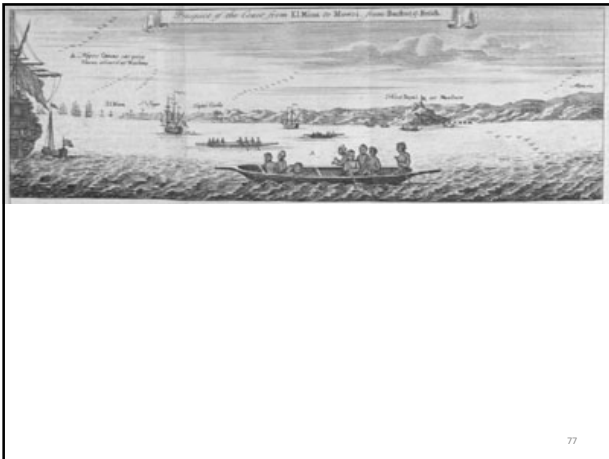
74

75

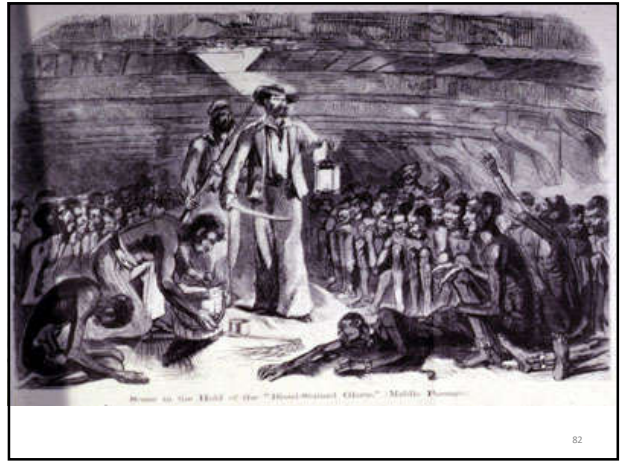
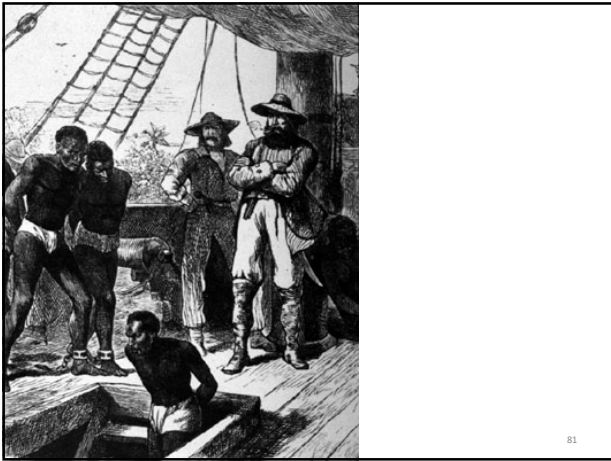

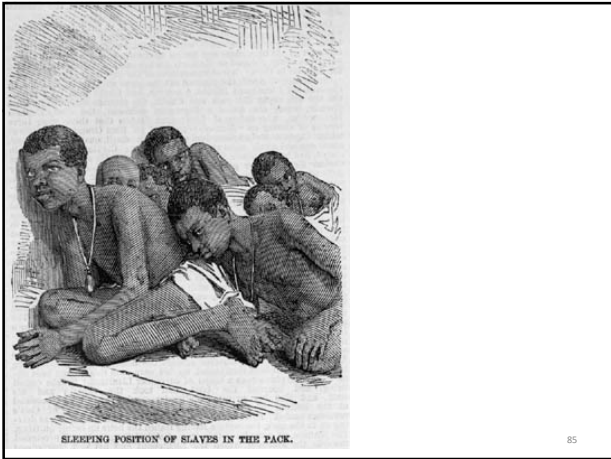
76

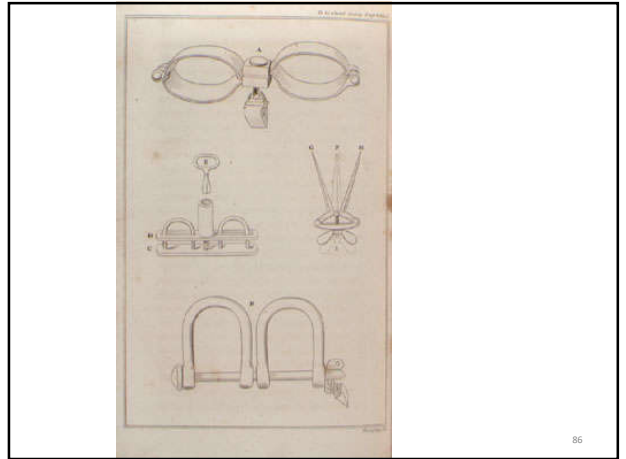
77

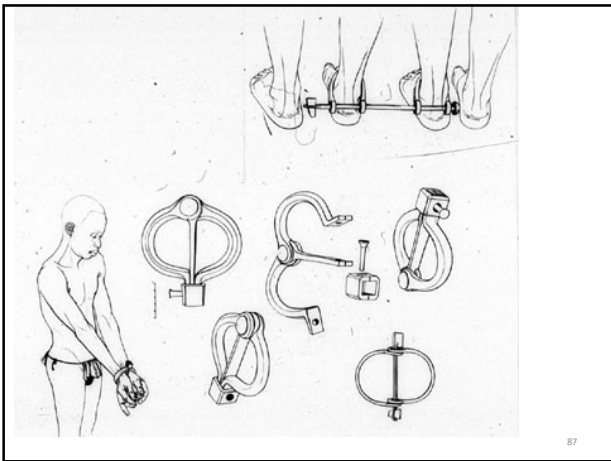

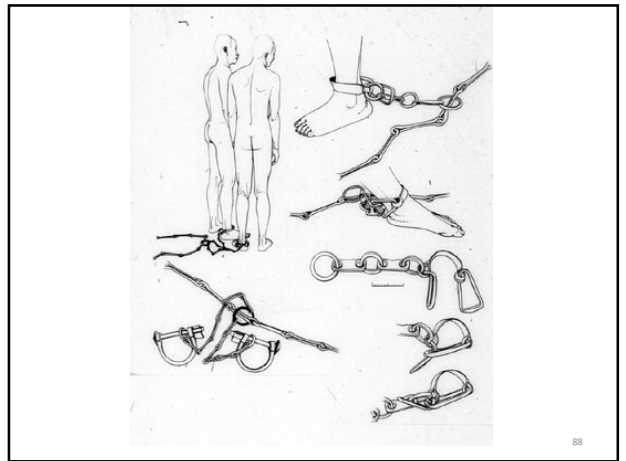
85

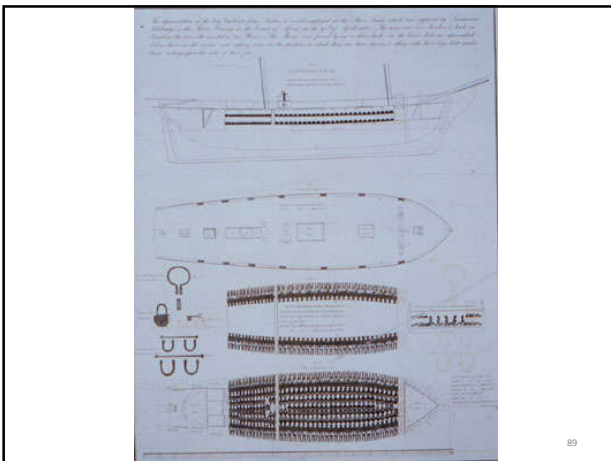
86

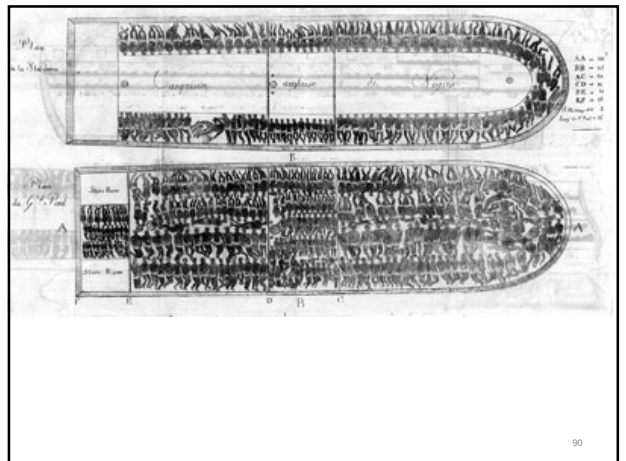
87

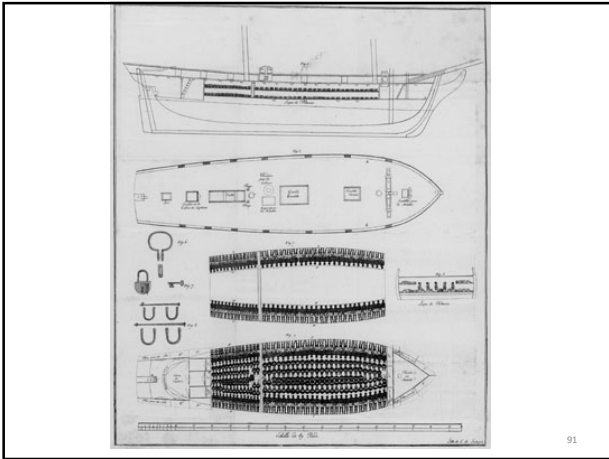
88

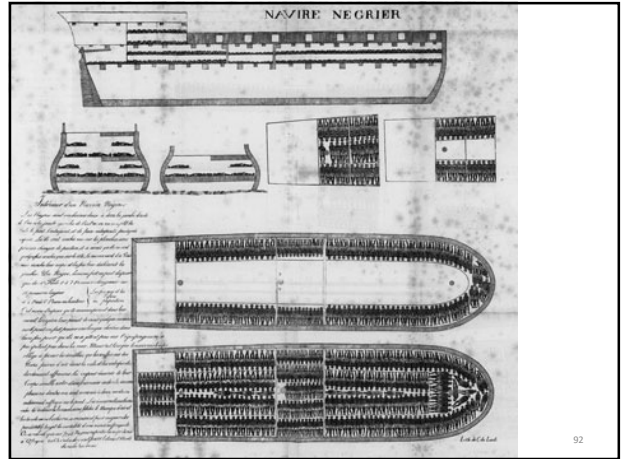
89

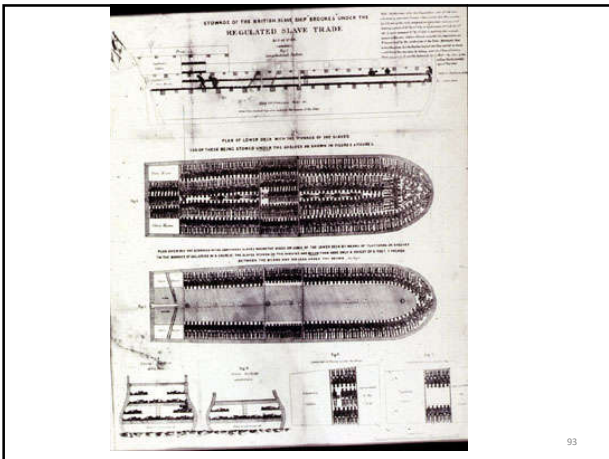
90

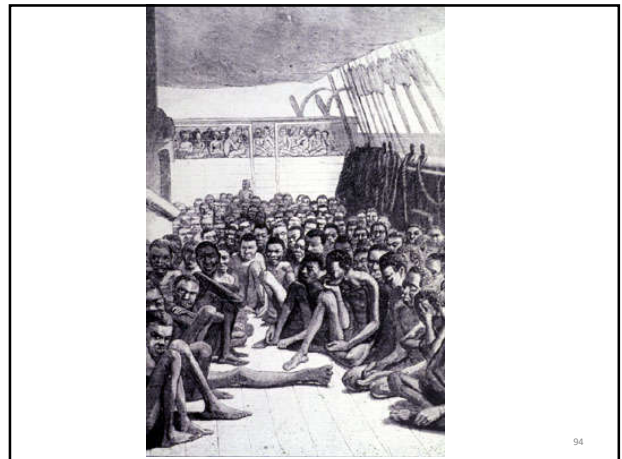
91

92

93

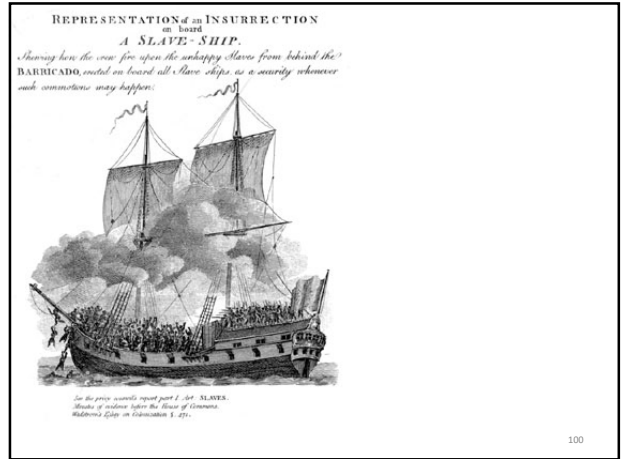
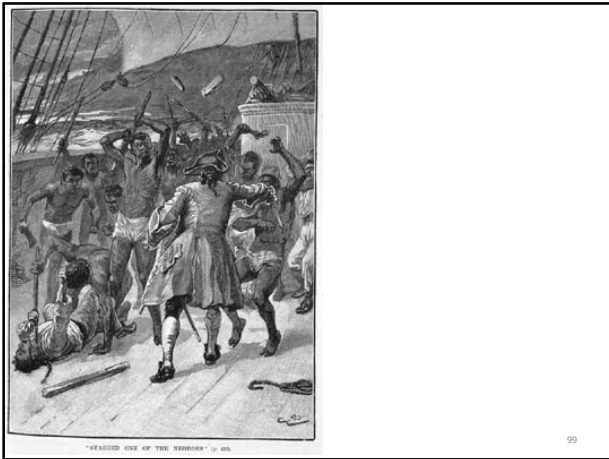
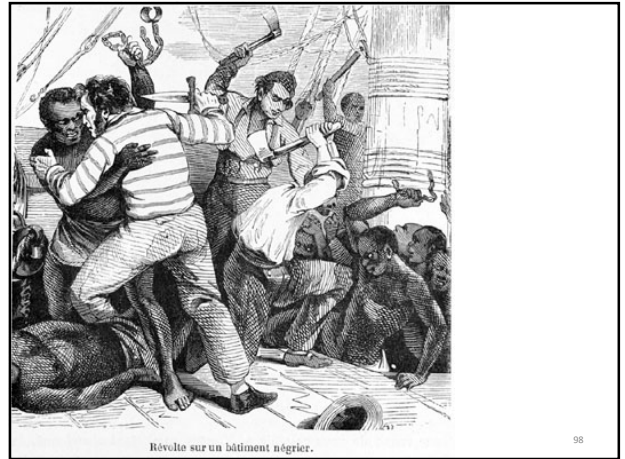
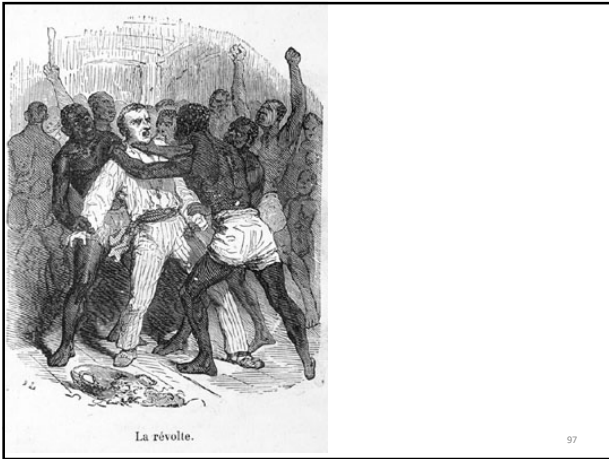
94

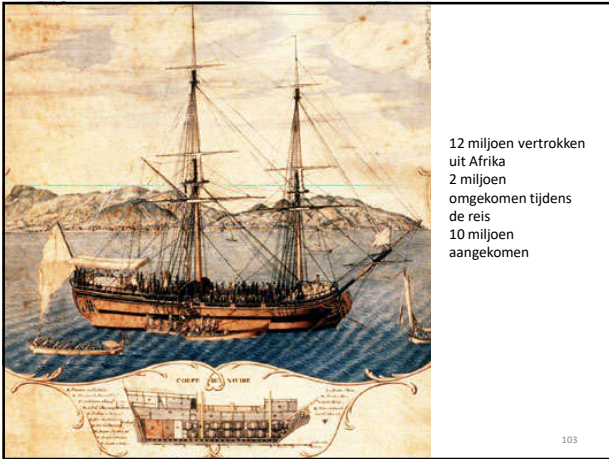

95

96

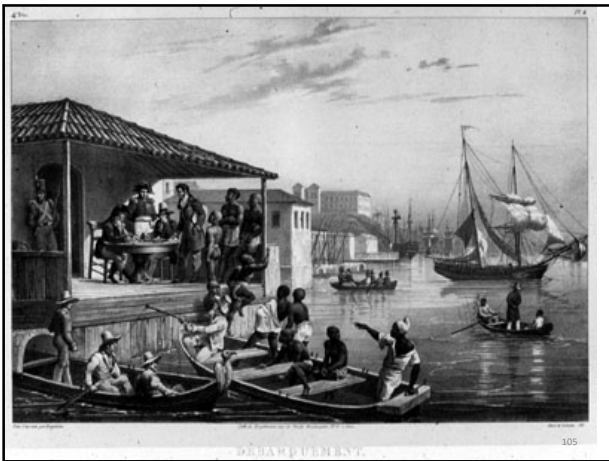

12 miljoen vertrokken uit Afrika
2 miljoen omgekomen tijdens de reis
10 miljoen aangekomen

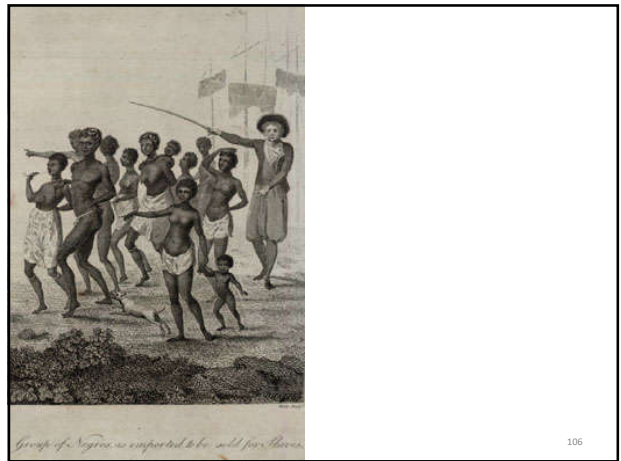
103

104

105

106

(5961) De ondergeteekende, zal op Maandag den 19den dezer, des nademiddags ten vier ure, door en ten huize van den Vendu-meester A. SALOMONS, aan de Waterkant, publiek doen verkoopen:
Elf stuks SLAVEN, waaronder twee bekwame Delsers, een Kuiper, een Kok, een Voetebooi, een Metselaar, twee Waschmeiden en een Veldmeid.
Alsmede eenige MEUBELS en een zoo goed als nieuw ZES-RIEMSTENTBOOT met toebehooren: alles aankomende den Boedel V. VAN HALM JBz.
Paramaribo, den 3 Februarij 1838.
C. REIJNS qq.

107

(14166) De ondergeteekenden 1 secretair in den Boedel van nu wijlen hnnie Moeder SARA MEIJER ARONS, weduwe G. F. HEILBRON roepen bij dese op, allen, die eenige vorderingen hebben tot laste van gemelden Boedel, daarvan aangifte te doen, ten kantore van den tweeden ondergeteekende, om na accoord bevinding, betaling te erlangen; als mede die aan gemelden Boedel verschuldigd zijn, betaling te presteren.
Voorts zal hare Nalatenschap, bestaande in Meubels, eenig Juweelen, Gouden Zilveren- en Kristalen Glaswerk, vreemde Muntspecien en meer andere Goederen; als mede de Slaven *Jasmy* en *Pielje*, Bakkers Knechten; *Maria* en hare kinderen *Betsij*, *Moel* en *Hariette*, Huismeiden en Voetebooi; *Affe* en *Jaba*, Huismeiden; op Donderdag den 13den dezer, des namiddags, om 4 uren, door den Vendu-meester A. SALOMONS, ten Sterfhuize publiek worden verkocht.
De Goederen en Slaven zijn daags vóór en op den verkoopdag te bezigtigen.
Paramaribo den 5 April 1837.
P. HEILBRON qq.
J. HEILBRON qq.

108

(38505) Fungerende CURATORS, zullen op donderdag den 28sten dezer, des namiddags ten 4 ure, in het lokaal van het Departement der *Onbeheerde Boedels en Weezen*, door den Vendumeester A. SALOMONS, doen verkoopen:

De *NALATENSCHAPPEN* van den Heer PHILIP VAN DER MEER en van Meisjvrouw HENRIETTA MARIA WESMAN; bestaande in *MEUBELN, LIJFKLEEDEREN, GOUDGOED, gedrukte BOEKEN* en andere *GOEDEREN*.

Voofts:

De Slaven: *Swaantje* met haren Zoon *Abraham*; aankomende den Boedel S. F. FLU.

De Slaven: *London, Belmiera, Maria, Lucia* en *Maria* met haren Zoon genaamd *Charles*; toebehoorende der Erven M. D. SCHMIDT.

Den Slaaf genaamd *Marius*, voor rekening van den Boedel P. E. SIMONS.

109

(33808) Op woensdag den 30sten dezer, des namiddags ten 4 ure, zullen fungerende CURATORS, door den Vendumeester A. SALOMONS, aan het Departement der *Onbeheerde Boedels en Weezen*, doen verkoopen:

De Slaven, met namen: *Thomas, Andries en Toon*; aankomende den Boedel ADAM MACKENZIE, tot dusverre op *Plantaadje* gewerkt hebbende.

Voofts de Slaven: *Augustus en Frederik*, voor rekening van den Boedel E. BARENDE.

En een *ZILVEREN SPRINGKAST ZAKHOROLOGIE*; toebehoorende den Boedel Wm. BLIEKVELD.

Paramaribo, den 27 September 1840.
M. N. ARLAUD,
2de Commissie.

110

HEWLETT & BRIGHT.

SALE OF VALUABLE SLAVES.

(On account of departure)

The Owner of the following named and valuable Slaves, being on the eve of departure for Europe, will cause the same to be offered for sale, at the NEW EXCHANGE, corner of St. Louis and Chartres streets, on Saturday, May 14, at Twelve o'clock, viz.

1. ADAM, a mulatto, aged 41 years, a good cook and accustomed to the kitchen, and a good housekeeper.
2. DENNIS, a free man, a mulatto, aged 28 years, a first rate cook and accustomed to the kitchen, and a good housekeeper.
3. CHARL, a mulatto, aged 24 years, he is a skilled carpenter, one of the best workmen in the city, and a good housekeeper.
4. FANNY, a free woman, a mulatto, aged 18 years, speaks French and English, and is a good housekeeper.
5. DAVIDSON, a mulatto, aged 25 years, a first rate blacksmith, and a good housekeeper.
6. NANCY, a free woman, aged about 24 years, a first rate blacksmith, and a good housekeeper.
7. MARY ANN, a free woman, aged 27 years, speaks French and English, and is a good housekeeper.
8. FANNY DE FRANCE, a mulatto, aged 22 years, is a first rate blacksmith, and a good housekeeper.
9. EMIL, a mulatto, aged 18 or 21 years, speaks French and English, and is a good housekeeper.
10. FRANK, a mulatto, aged about 18 years, speaks French and English, and is a good housekeeper.

Advertisements, May 14, 1840.

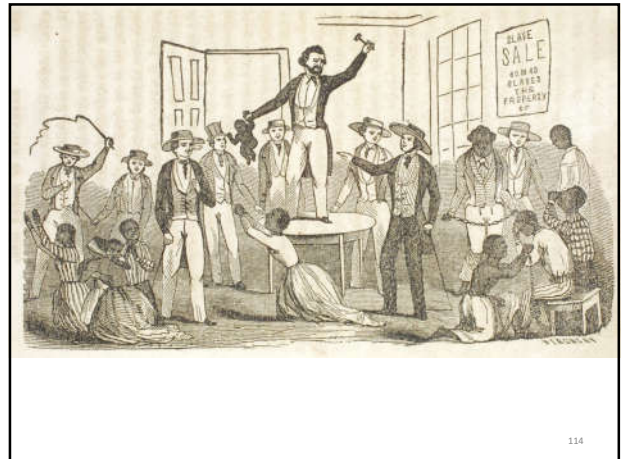
111

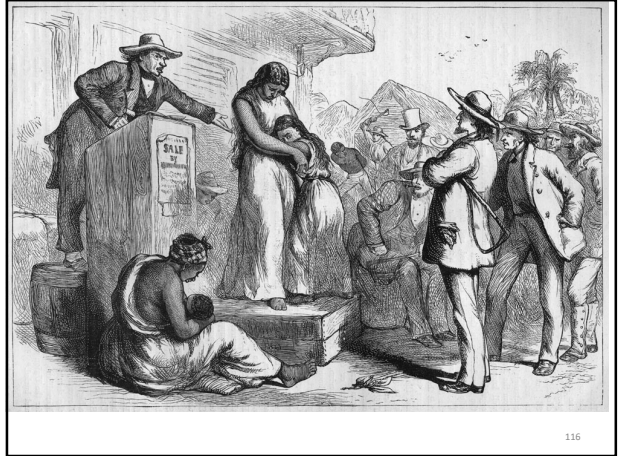
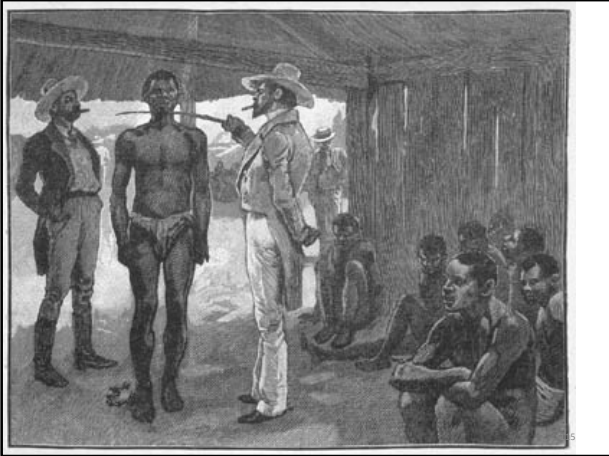
112

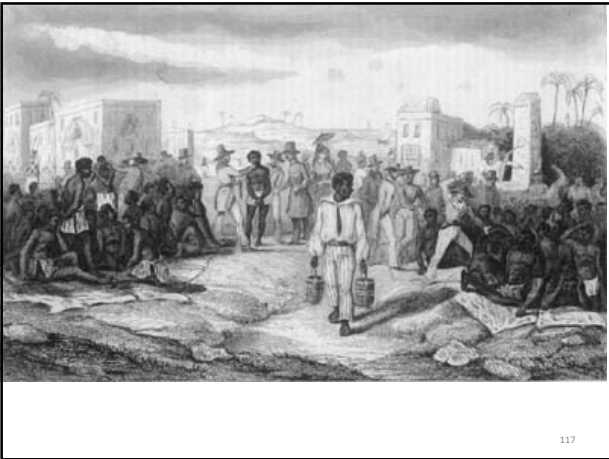
113

114

116

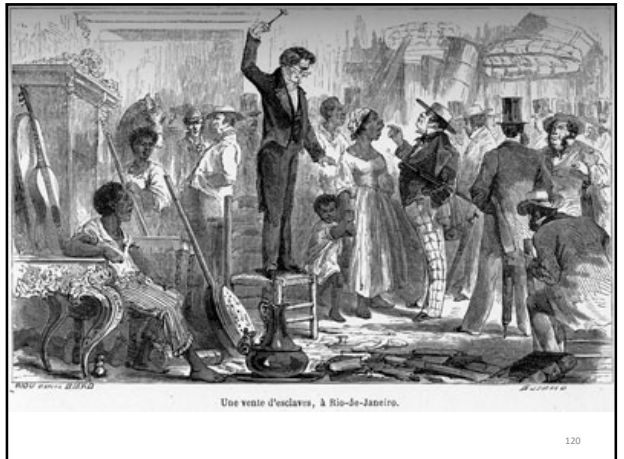
117

118

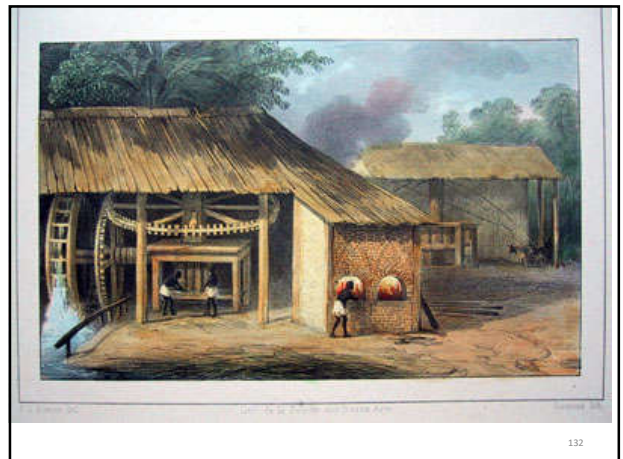
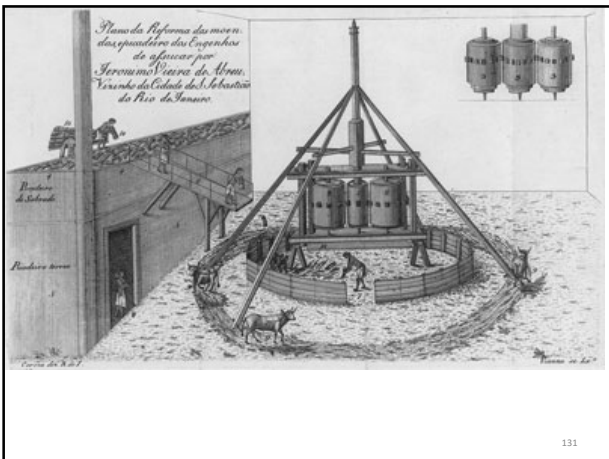
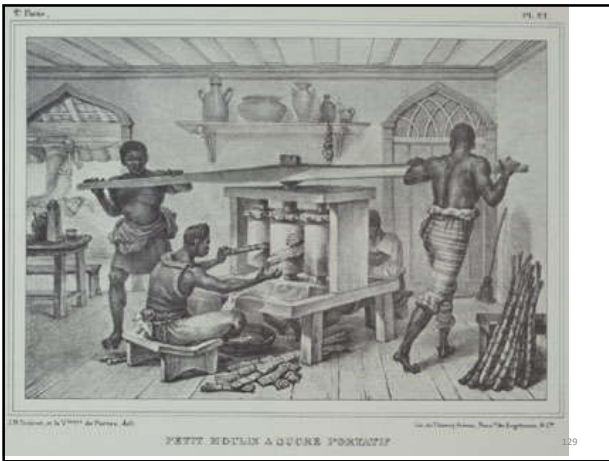

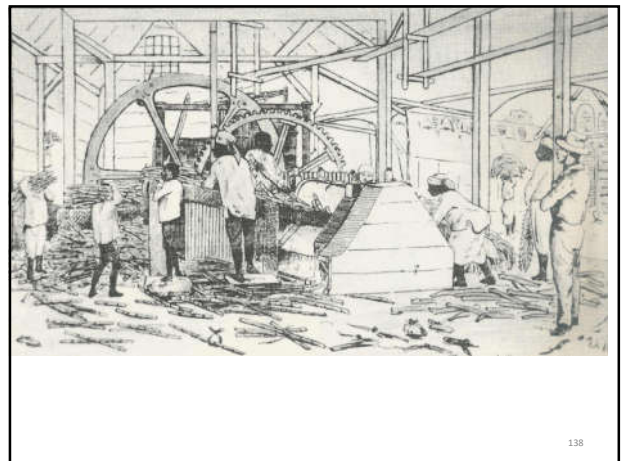
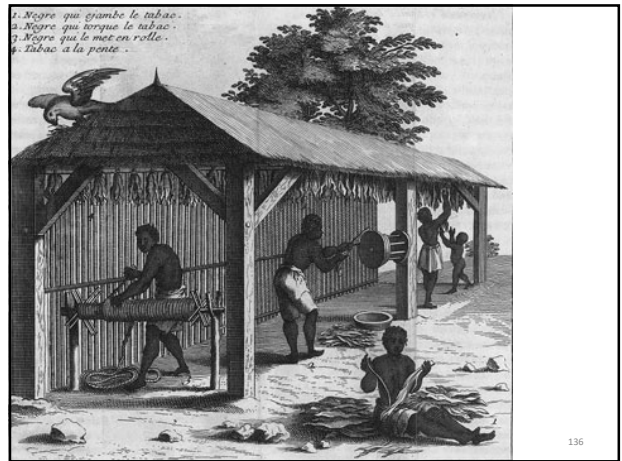
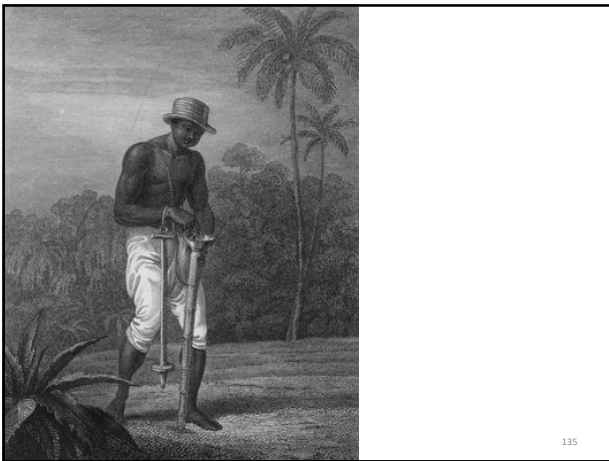
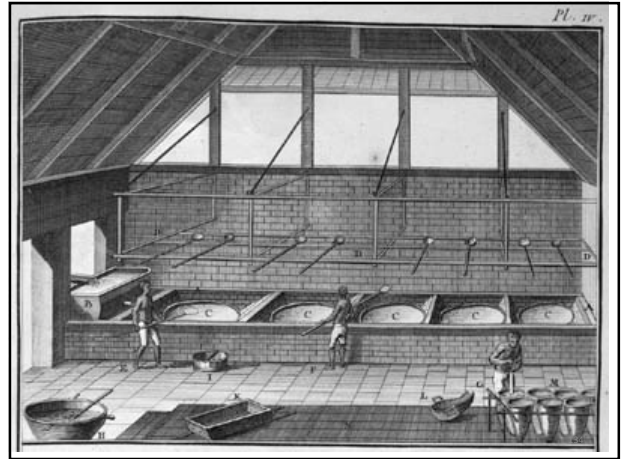
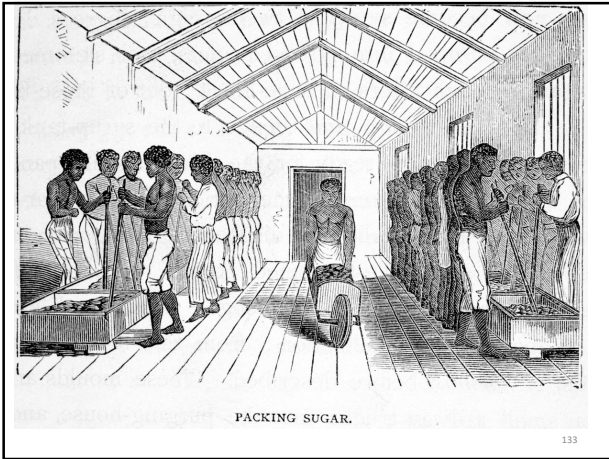
119

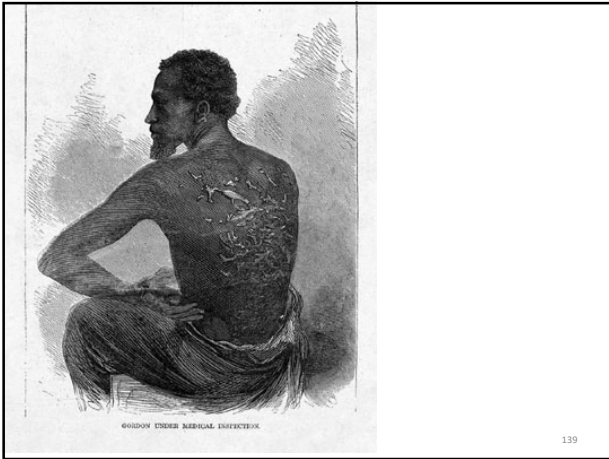

120

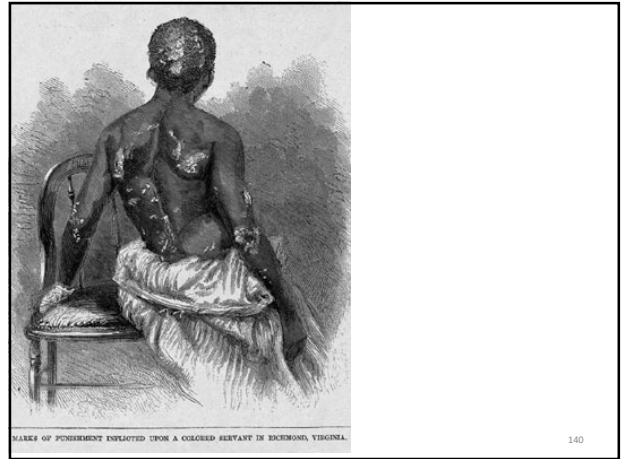

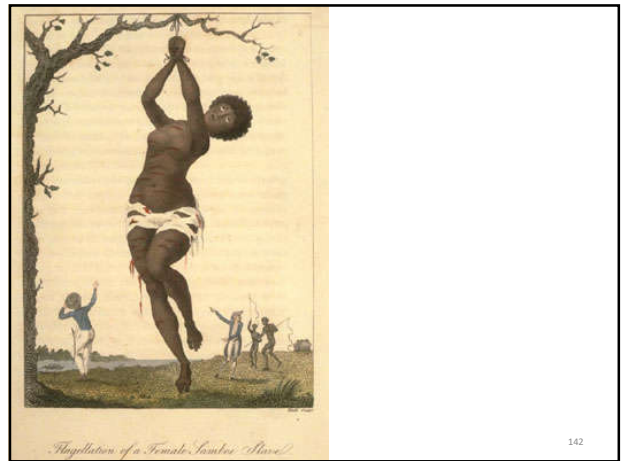
139

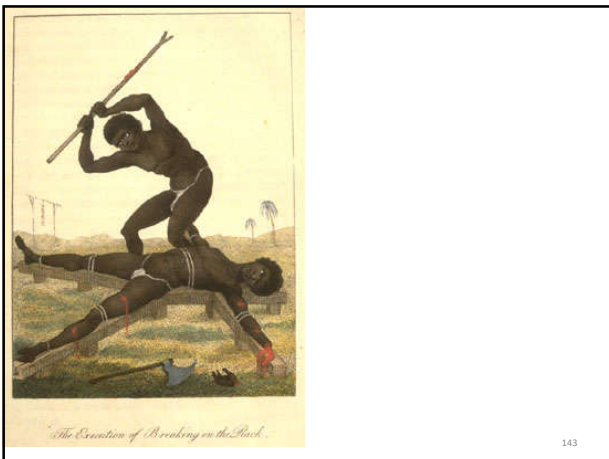
140

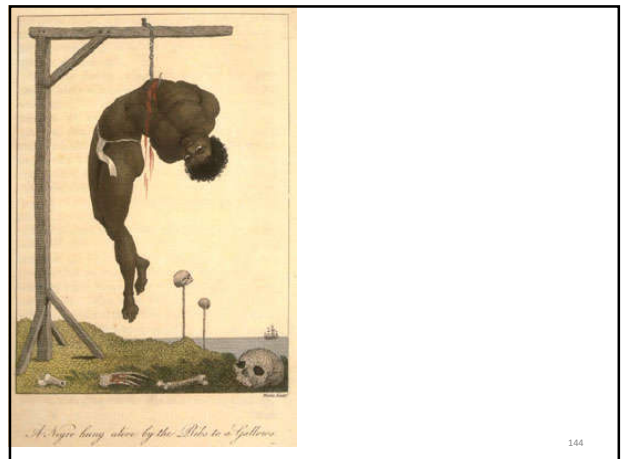
141

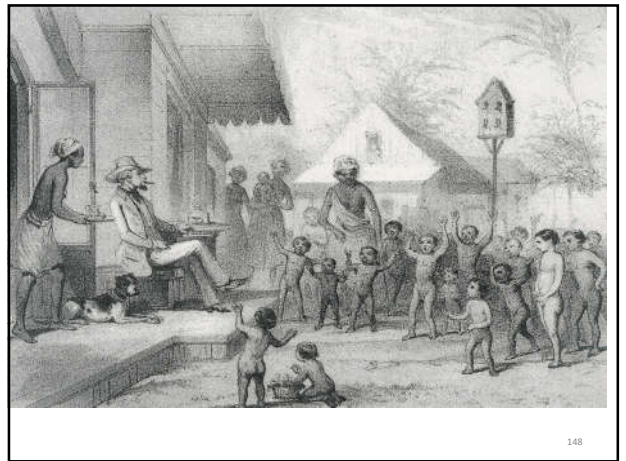
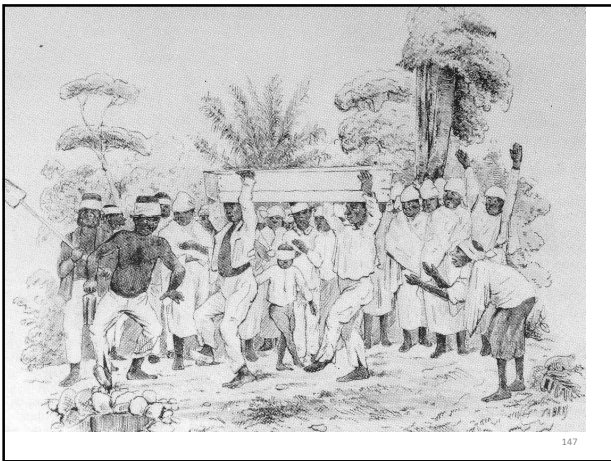
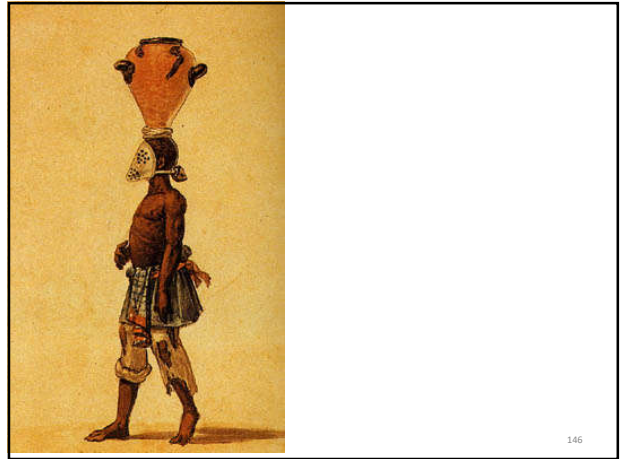
142

143

144

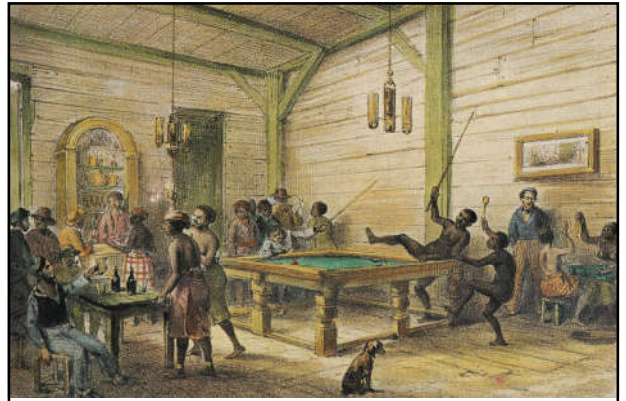

152

Waaggebouw

153

154

Woning aan de Combé weg

155

156

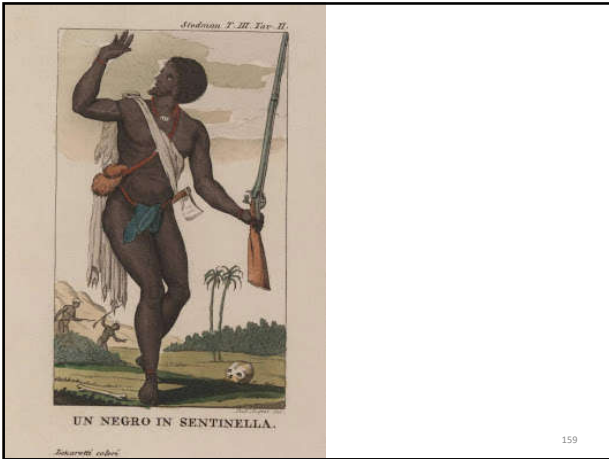
Slavenhutten

157

Plantershuis aan de rivier

158

159

160

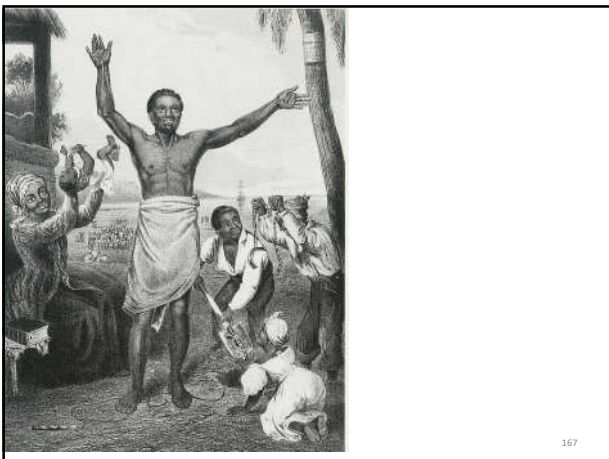
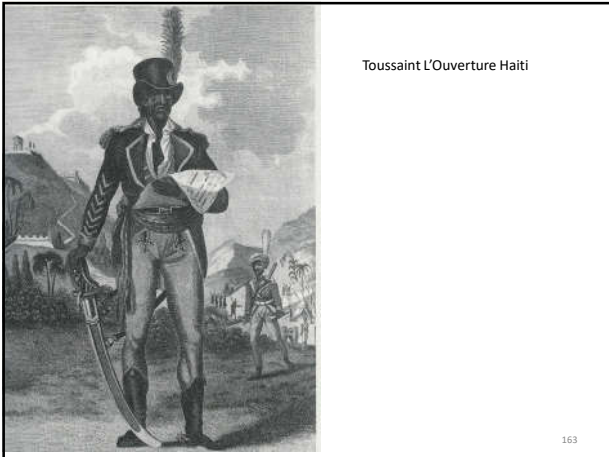
Opstand in Demerara Guyana

161

Massa ophanging na mislukking opstand Demarara 1823

162

Kolonisatie van geest

- Vergeet het verleden
- Verheerlijk de Westerse samenleving
- Focus op Elizabeth Samson i.p.v. Flora en Séry
- De grote Suriname tentoonstelling = zwijg over Florá en Sery

169